

Cuvinte și amintiri: Petru Popescu la “Viitorul Român”

Anca Adumitroaie

“Cuvinte. (...) Viața, bagajul trecutului, legat prin cuvinte ca un geamantan legat cu sfoară. (...) Cineva a vorbit, a povestit, a mințit, a mărturisit, a țipat, a trăit. Și-a luat adio. Ce nu s-a pus în vorbe atunci, s-a spus mai târziu fără voce. Gîndurile sînt cuvinte”. Cu viața sa ca un stol de cuvinte, așa își întîmpină complice cititorul amfitrionul-autor al romanului “Supleantul”, Petru Popescu. Am început lectura de curînd și, ca o nostalgică incurabilă ce sînt, m-am scufundat eu însămi, iremediabil, în acel “omnia mea mecum porto”, în rucsacul amintirilor, atît de drag exilaților.

Reîntîlnirea mea și a lui Virgil cu scriitorul Petru Popescu s-a petrecut pe 2 mai 2010, în cadrul unei serate literare organizate, la primitoarea reședință “with a view” a familiei Kloes, de Societatea “Viitorul Român”.

Deși consumatoare avidă de literatură și deținătoare a unui doctorat în literatură engleză și traducere, mărturisesc, nu-l citisem pe Petru Popescu. Aparținînd generației mai tinere, revoluția decembristă m-a găsit adolescentă, în timp ce Petru Popescu părăsise România, cu o bursă de studii la Universitatea din Iowa, la începutul anilor '70.

Întîlnirea cu autorul s-a desfășurat în grădina familiei Kloes, într-o seară californiană blîndă, cu ușoare biciuri de vînt însă, amintindu-ne parcă tuturor de aspectul dual, dulce-amar, al tărîmului umbrelor pre-decembriste. Autorul a sosit cu soția, Iris Friedman. Gazda întîlnirii, doamna Nellie Kloes, l-a prezentat oaspeților pe Petru Popescu, binecunoscut și admirat romancier bilingv și autor de scenarii de film și televiziune. A mai amintit faptul că manifestarea la care participam se înscria în seria evenimentelor culturale organizate de Societatea “Viitorul Român”.

În cuvîntul său de salut, președintele societății, domnul Cristian Călugărița a prezentat succinct principalele direcții de activitate ale “Viitorului Român”, cu un scurt istoric introductiv. Dubla variantă, în română și engleză, a fiecărui discurs mă readucea constant la realitatea noastră de copii adoptivi ai pămîntului american. Am tendința, mai ales în prezența atîtor prieteni români și într-un decor de văi și dealuri mîngîiate de amurg, de a mă cufunda în lumea copilăriei mele ieșene, dominată de cele șapte coline înnobilate de mînaștiri.

Scriitorul Petru Popescu a vorbit despre “Supleantul” ca despre o întoarcere la matca limbii materne, ea fiind prima carte în românește pe care a scris-o, după treizeci de ani de

redactare de romane și scenarii în engleză. Ideea de creator literar într-o limbă de adopție m-a pasionat întotdeauna. Am scris în teza mea de doctorat despre un subiect ușor tangențial, traducerile shakespeariene în franceză și italiană. Pentru a străbate fina perdea culturală, lingvistică, afectivă care desparte originalul de varianta tradusă, autorii recurgeau la salturi mortale și inerente compromisuri, în detrimentul intenției de creator a Bardului. Nenumărate piedici se aștern și în calea autorului expatriat și adoptat literar de o altă cultură, piedici de ordin lingvistic, gramatical, alunecări și barbarisme automate. Anihilarea, măcar și parțială, a acestora cere un curaj creator deosebit, o ambiție și o încăpăținare agresivă de a reuși, pe care englezul o numește “gumption” și pe care o admir sincer la Petru Popescu.

Unii participanți citiseră deja “Supleantul”, avuseseră ocazia de a se întâlni cu autorul la Consulatul Român din Los Angeles cu ceva timp în urmă (cu părere de rău, condiția de mamă de copil încă mic, Théa are 8 ani, mă împiedicase să asist la un eveniment literar, mi s-a spus, foarte reușit). Atît Nellie Kloes, cît și Cristian Călugărița au remarcat senzația de regăsire emoțională, pe care romanul, scris cu introspecția și intuiția unui jurnal atît intim cît și social, le-o inspirase. Discuțiile s-au centrat apoi în jurul unor aspecte de culise ale nomenclurii acelor vremi, la care Petru Popescu, prin relația sa, admisă în carte, cu Zoia Ceaușescu, “fiica faraonului” de tristă amintire, avusese acces. Pentru mine, acele dezvăluri aveau un parfum de descoperire arheologică a unui “Olimp odios”, pe care oameni ca părinții mei, profesori universitari cu “origine nesănătoasă” și cărți nepublicate prin sertare, nu-l percepeau decît din șoapte subversive și bancuri politice. Domnul Popescu ne-a vorbit despre comportamentul cu atingeri de autism al “conducătorului iubit”, despre trufie și megalomanie. Aspectele variate ale imposturii comuniste le înțeleseserăm cu toții, chiar și copiii, ca mine, ai acelor vremi, împroșcați pînă la dezgust de propaganda unui regim care manipula prin frică. Știind că autorul scrisese și un scenariu de film în limba engleză bazat pe “Supleantul”, i-am sugerat o abordare cu note de absurd satiric, un hibrid, păstrînd proporțiile, între iubirea imposibilă din “1984”, în utopia torturată de Big Brother, și “My Date With the President’s Daughter”, o glumiță adolescentină în jurul romanței interzise dintre “fiica puterii” americane și un muritor din plebe.

Doamna Manuela Seles a amintit apoi de o altă iubire notorie, a unui unchi de al său

cu Lica Gheorghiu, fiica lui Gheorghiu-Dej, care însă se sfârșise tragic, acesta fiind omorât în închisoare.

Domnului Popescu i s-au mai adresat în continuare întrebări cu referire la viața și cariera sa literară, la plecarea sa incredibilă, cu multe ramificații, din România, lagăr comunist cu granițe impenetrabile. Amurgul, racoarea și țințarii ne-au îndemnat, în cele din urmă, să continuăm animatul recurs în timp în grupuri restrânse, în vreme ce autorul autografa numeroase volume din "Supleantul", un veritabil "bestseller" în România, cu 80 000 de cărți vândute pînă acum. I-am reîntîlnit cu plăcere, în grupul de pasionați de literatură bună și nostalgice călătorii în timp, pe Bogdan Marcu, Mara Chindriș, familia Mateescu, Mircea Bălașu, Manuela Seles, Rodica Sinescu, Marian Sârbu și, bineînțeles, Ana și Cristi Călugărița și agreabilele noastre gazde, Nellie și Victor Kloes.

Serata literară, stropită cu vinuri aromate și asezonată cu gustări ușoare și gustoase pregătite de Nellie, a înscris un nou succes în seria evenimentelor de cultură patronate de "Viitorul Român". Deschizînd albumul cu amintiri dulci –amare, cei prezenți au trăit, pentru o seară, întoarcerea, prin romanul memorialistic pe care Petru Popescu îl numește "visul autorului", la acel "acasă", cu bune și rele, de odinioară, pe care toți îl purtăm în suflet.